

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันการให้การศึกษาแก่เด็กเล็กหรือเด็กก่อนวัยเรียนมีความสำคัญมาก และได้ขยายออกไปอย่างกว้างขวางโดยเริ่มตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (2525-2529) ซึ่งรัฐบาลได้กำหนดพื้นที่เป้าหมายในการพัฒนาชั้นพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ อีกส่วนน้อยอยู่ในภาคกลางและภาคใต้ การจัดการศึกษาให้กับเด็กในช่วงแรกจึงเป็นการจัดในรูปแบบการทดลอง เช่น "โครงการนำร่องการจัดการชั้นเด็กเล็กในพื้นที่ที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจ" เริ่มดำเนินการทดลองครั้งแรกปี 2525-2527 พื้นที่ดังกล่าวส่งผลกระทบต่อเด็กส่วนมากอยู่ในระดับที่ด้อย ซึ่งส่งผลกระทบต่อการพัฒนาของเด็กทั้งทางตรงและทางอ้อมด้วย เหตุนี้เองรัฐบาลจึงได้อนุมัติให้จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาแก่เด็กในพื้นที่เหล่านั้น (รายงานผลการวิจัยโครงการนำร่อง สปช. 2528 : 1)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กล่าวถึงนโยบายจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาว่า เพื่อส่งเสริมการจัดชั้นเด็กเล็กสำหรับเด็กวัยก่อนเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ และเพื่อให้เด็กมีความพร้อมในการเข้าเรียนระดับประถมศึกษา โดยสนับสนุนให้โรงเรียนร่วมกับชุมชนดำเนินการในพื้นที่ที่มีปัญหาทางภาษา ปัญหาทางเศรษฐกิจ และในพื้นที่ชนบท ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 (2530-2534) (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2529 : 42)

เด็กเล็กหรือเด็กวัยก่อนประถมศึกษา เป็นช่วงอายุที่สำคัญที่สุดของชีวิต เพราะเปรียบเสมือนผ้าขาวที่ผู้ปกครองและครูผู้สอนควรให้ความสนใจในการอบรมสั่งสอนเป็นพิเศษทั้งที่ทฤษฎี ทัศนคติและค่านิยม (2523 : คำนำ) ได้กล่าวว่าเด็กเป็นทรัพยากรที่มีค่าที่สุด

ของประเทศ เด็กเป็นสิ่งที่รัก และความหวังอันสูงสุดของพ่อแม่ อนาคตของครอบครัว
ของชุมชน ของประเทศชาติ จึงขึ้นอยู่กับคุณภาพของเด็กที่จะเจริญเติบโตเป็นประชากร
ผู้รับภาระของประเทศในอนาคต

แกมบาร์ค (Gabbard 1960 : 3) กล่าวว่า การเริ่มต้นที่ดีในโรงเรียน
เด็กเล็ก (Nursery School) เป็นสิ่งที่ได้รับการยกย่องว่ามีความสำคัญอย่างมาก
ต่อการศึกษาระดับประถมศึกษา

นักจิตวิทยาต่างให้ความสำคัญต่อเด็กวัย เหตุผลที่ว่า เด็กปฐมวัย เป็นวัยพื้นฐาน
ของการพัฒนาบุคคลให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ หากเด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาด้วยการจัดสภาพ
แวดล้อมและการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสม กับเปิดโอกาสให้เขาได้ใช้ความสามารถที่เขา
มีอยู่อย่างเต็มที่ตามวัยก็จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่อย่างมีคุณภาพ แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าเด็ก
ปฐมวัยไม่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมขาดประสบการณ์ที่ควรได้รับ หรือไม่มีโอกาส
ได้ใช้ความสามารถตามวัยเต็มที่ก็จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ค่อยคุณภาพ (ประจักษ์ต์ อุปรนัย
2524 : 5)

ความสำคัญของการจัดการศึกษาระดับนี้ผู้ตระหนักถึงมาช้านานแล้ว ซึ่งอยู่ใน
รูปของ "มูลนิธิศึกษา" ซึ่งมีจุดมุ่งหมายแตกต่างกันไปในแต่ละสมัย สมัยก่อนเปลี่ยนแปลง
การปกครอง พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงจัดตั้งโรงเรียนญวนและ
โรงเรียนญวนวิชน ในปี พ.ศ.2435 โรงเรียนทั้งสองเป็นที่เล่าเรียนของสมเด็จพระเจ้า
อุฎยาเธอ และพระเจ้าลูกเธอตลอดจนเชื้อพระวงศ์ที่ทรงพระเยาว์ ส่วนผู้ที่ เป็นประชาชน
สามัญและมีฐานะดี ได้รับการศึกษาเบื้องต้นจากนิคมการค้าที่นั่น สำหรับนิคมการค้าที่
ไม่มีเวลาอบรมสั่งสอนบุตรของตนก็จะนำเด็กไปฝากเรียนที่วัด โดยให้พระ เป็นผู้อบรมสั่งสอน
ต่อมาในปี พ.ศ.2441 "มูลนิธิศึกษา" ในแผนการศึกษาชาติ พ.ศ.2494 เปลี่ยนชื่อเป็น
"การศึกษา ก่อนประถมศึกษา" (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2525 : 1)

ปัจจุบันการศึกษาก่อนการประถมศึกษา เรียกกันหลายอย่าง และจัดดำเนินการใน
หลายรูปแบบ และมีหลายหน่วยงานจัดดำเนินการด้วยวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันในรายละเอียด

ปลัดขอย แต่ในหลักการสำคัญของการจัดทำเนื้องานหลายรูปแบบนั้นมุ่งที่เด็กวัยก่อนประถมศึกษา
 ศึกษาทั้งสิ้น ทั้งเช่นโรงเรียนสาธิต (ระดับอนุบาล) ของวิทยาลัยครู และมหาวิทยาลัย
 สถานเลี้ยงดูเด็กก่อนของกรมประชาสงเคราะห์ ศูนย์เด็กเล็กของกรมการศาสนา ศาลาแม่
 และเด็ก กรมการศึกษานอกโรงเรียน โรงเรียนอนุบาลของเอกชนชั้นเด็กเล็กในโรงเรียน
 ประถมศึกษา และโรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
 เป็นต้น สำหรับการจัดการศึกษาก่อนประถม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
 แห่งชาติ เป็นการจักเพื่อเป็นแบบอย่างและการวิจัย ทั้งนี้การจัดการศึกษาระดับนี้จึงเป็น
 การจัดการศึกษาเพื่อปูพื้นฐานชีวิต และส่งเสริมพัฒนาการตามธรรมชาติของเด็กในต่างต่าง ๆ
 ให้ความพร้อมก่อนที่จะได้รับการศึกษาในระดับประถมศึกษา เน้นการส่งเสริมความเจริญ
 ทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้เหมาะสมกับความแตกต่างของแต่ละบุคคล
 (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2520 : 10)

แม้ว่าจะเป็นที่ยอมรับและเห็นความสำคัญในการ เปิดสอนและจัดชั้นเด็กเล็กโดย
 ทั่วไปแล้วก็ตาม แต่ในการจัดการเรียนการสอนในระดับนี้กลับประสบปัญหาอันผลสัมฤทธิ์
 การสอน การเตรียมความพร้อม โดยเฉพาะโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
 ยโสธร พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของการสอบปลายปี ปีการศึกษา 2528, 2529 อยู่ใน
 ระดับต่ำ ซึ่งเป็นผลที่ไม่น่าพอใจ (สรุปผลการสอบปลายปีชั้นเด็กเล็กปีการศึกษา 2529 สปจ.
 ยโสธร 2529) ซึ่งสอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับการสอบปลายปีของชั้นประถมิปีที่ 6
 โดยใช้ข้อสอบของกรมวิชาการร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พร้อมกับ
 ทั่วประเทศพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมิปีที่ 6 ของสำนักงานการประ
 ถมศึกษาจังหวัดยโสธร จากการจักค่าคัมทั่วประเทศ สถิติที่ผ่านมา 3 ปีการศึกษาเป็นดังนี้ ปี 2527
 ใค้ค่าคัมที่ 12 ของประเทศ ปี 2528 ใค้ค่าคัมที่ 14 ปี 2529 ใค้ค่าคัมที่ 59 และในปีการ
 ศึกษา 2529 นี้ ผลการสอบทุกกลุ่มประสมการณอยู่ในระดับต่ำ และถ้าเปรียบเทียบกับจังหวัดที่
 อยู่ในเขตการศึกษา 10 ปรากฏว่าจังหวัดยโสธรจะอยู่ในกลุ่มต่ำ (สรุปผลการสอบปลายปีชั้น
 ประถมิปีที่ 6 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2529)

เกี่ยวกับการสอนของครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กก็ประสบปัญหาอยู่มากจากการนิเทศ
 ทิศตามผล ปรากฏว่าครูผู้สอนส่วนหนึ่งไม่เข้าใจหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการสอนชั้น
 เด็กเล็ก เนื่องจากไม่ได้รับการอบรม อีกส่วนหนึ่งบอกว่าขาดการนิเทศติดตามผลจาก
 ศึกษานิเทศก์และผู้บริหาร ทั้งผลการสำรวจการใช้หลักสูตรทุกชั้นของสำนักงานการประม
 ติศึกษาจังหวัดยโสธร พบว่าครูผู้สอนเห็นว่าศึกษานิเทศก์อำเภอในเขตติดตามผลในโรงเรียน
 อยู่ในระดัมน้อยมากร้อยละ 44.05 และครูผู้สอนเห็นว่าศึกษานิเทศก์จังหวัดในเขตติดตามผล
 โรงเรียนอยู่ในระดัมน้อยมากร้อยละ 77.14 (สำรวจสภาพการใช้หลักสูตร สปจ.ยโสธร
 2529 : 26

จากผลที่ปรากฏออกมานี้ว่าเป็นปัญหาที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง สำหรับผลผลิตทาง
 การศึกษา อันได้แก่นักเรียนที่เตรียมความพร้อมและจะเข้าเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพราะ
 เด็กก่อนวัยเรียนเป็นวัยที่มีอัตราการพัฒนาสูงสุดในทุก ๆ ด้าน ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม
 และสติปัญญา และถ้าเราให้การสนับสนุนส่งเสริมให้เด็กก่อนวัยเรียนได้รับการพัฒนาไปใน
 แนวทางที่ถูกต้องก็จะเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ ซึ่งจะ เป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติต่อไป จาก
 ผลการวิจัยพบว่าความสูญเปล่าทางการศึกษา อันเกิดจากการตกซ้ำชั้นนั้นมีมาก เป็นปัญหา
 สำคัญที่รัฐควรเร่งแก้ไขโดยเร็ว มิฉะนั้นในปีหนึ่ง ๆ รัฐจะคงสูญเสียงบประมาณไปปีละหลาย
 ร้อยล้านบาท ปัญหาการสอบตกซ้ำชั้นนั้นพบมากในเขตการศึกษา 2, 7 และ 11 ตามลำดับ
 และจังหวัดที่อยู่ทิศชายแดนซึ่งใช้ภาษาถิ่นแตกต่างกันมากในการสื่อสาร และพบว่าชั้นประถม
 ปีที่ 1 มีอัตราการตกซ้ำชั้นมากที่สุด ซึ่งในปัจจุบันเราเชื่อกันว่าเด็กนักเรียนได้ผ่านการเรียน
 ชั้นเด็กเล็กมาก่อนจะมีการตกซ้ำชั้นในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และชั้นต่อ ๆ ไปน้อยมาก (สำนักงาน
 คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2526 : 3) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสำนักงาน
 คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เกี่ยวกับการทดลองโครงการเด็กเล็กปี 2525-2527 ว่า
 "นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2524 ที่ยังไม่เคยผ่านการเรียนการสอนชั้นเด็กเล็กมาก่อน
 มีอัตราการตกซ้ำชั้นร้อยละ 7.73 ส่วนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2526 ที่เคยผ่านชั้น
 เด็กเล็กมาแล้วมีอัตราการตกซ้ำชั้นน้อยกว่าคือร้อยละ 3.05 (โครงการทดลองนำร่องชั้นเด็ก-
 เล็กของ สปช. 2527 : 52)

สำหรับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยโสธร มีอัตราการตกซ้ำชั้นค่อนข้างสูง โดยเฉพาะในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อนที่ยังไม่ได้เปิดสอนชั้นเล็กเล็ก แม้ขณะนี้อัตราการตกซ้ำชั้นจะลดลงทุกปี ซึ่งผลมาจากการเปิดสอนชั้นเล็กเล็กก็ตาม แต่อัตราการตกซ้ำชั้น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ยังอยู่ในระดับที่น่าแก้ไขคือร้อยละ 8.63 (แผนพัฒนาการประถมศึกษา สปจ. ยโสธร 2530 : 10) ฉะนั้นจึงเชื่อว่าถ้ามีการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนการสอนตลอดจน วิจัยหาแนวทางปรับปรุงการเรียนการสอนในระดับชั้นเล็กเล็กคาคำคุณภาพการศึกษาจังหวัด ยโสธรคงดีขึ้น ทั้งนี้ผู้ซึ่งมีบทบาทสำคัญยิ่งในอันที่จะให้การเรียนการสอนชั้นเล็กเล็กให้บรรลุ ผลสำเร็จโดยสมบูรณ์ก็คือ "ครูผู้สอน" ถ้าครูผู้สอนมีหลักวิชาเกี่ยวกับการสอนที่ยิ่งขึ้นเท่าไร ก็ย่อมจะมีผลต่อการเรียนรู้นักเรียนมากยิ่งขึ้นเท่านั้น (สุวัฑกั นิยมคำ 2520 : 5) นอกจากนี้ครูผู้สอนต้อง เข้าใจบทบาทของตนในการใช้หลักสูตรจึงจะทำให้การสอนบรรลุเป้าหมาย ดังที่สังก อุทรานันท์ ได้กล่าวว่าครูผู้สอนในฐานะเป็นผู้ใช้หลักสูตรโดยตรงมีส่วนที่จะช่วยสนับสนุนให้การใช้หลักสูตรภายในโรงเรียนมีประสิทธิภาพได้ดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตร เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่ตนเองใช้อยู่อย่าง ชัดแจ้ง
2. ปรับปรุงหลักสูตรที่ใช้ใหม่ให้ความเหมาะสมกับสภาพและความต้องการของ ห้องเรียน
3. สอนให้ถูกต้องกับ เจตนารมณ์ของหลักสูตรที่ใช้
4. คิดหาวิธีการที่เหมาะสมหรือวิธีการ ที่มีประสิทธิภาพสำหรับการใช้หลักสูตร ที่ตนเองเป็นผู้ใช้ (สังก อุทรานันท์ 2528 : 275)

แต่เวลานี้การเรียนการสอนชั้นเล็กเล็กได้เกิดปัญหาติดตามมาอย่างมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวครูผู้สอนชั้นเล็กเล็กไม่เข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาวิชา การวัดผลประเมินผล ชั้นเล็กเล็ก ครูผู้สอนชั้นเล็กเล็กไม่สามารถติดตามการปฏิบัติงานและแผนการจัดประสบการณ์ ชั้นเล็กเล็กได้ ระยะเวลาการฝึกอบรมครูผู้สอนชั้นเล็กเล็กน้อยไป (สรุปผลโครงการเล็กเล็ก สปช. 2528 : 92)

นอกจากนี้ปัญหาการใช้หลักสูตร พุทธศักราช 2521 ของโรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวมทุกชั้นยังพบว่า ความพร้อมต่อการใช้หลักสูตรยังอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ เนื่องจากครูที่ได้รับเอกสารยังไม่ศึกษาหลักสูตร และครูที่มีอายุมากไม่ยอมรับวิธีการสอนตามแนวทางของหลักสูตรใหม่ ยังสอนแบบเดิมคือ ครูบรรยายเด็กนั่งฟัง ครูบางคนไม่สนใจในทักษะการสอนบางกลุ่มประสบการณ์ (สพช. 2527 : 12)

จากปัญหาดังกล่าวกระทรวงศึกษาธิการ โดยเฉพาะสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงได้พยายามหาวิธีการแก้ไข ซึ่งมีวิธีการหนึ่ง เป็นที่ยอมรับในวงการการศึกษาที่กำลังใช้อยู่ขณะนี้คือ การนิเทศการศึกษา เพราะมีความเชื่อว่าการนิเทศการศึกษา โดยเฉพาะการนิเทศการสอนซึ่งเป็นส่วนสำคัญของการนิเทศการศึกษา จะช่วยพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ดังที่นอมศรี เกษ และคณะได้กล่าวว่า การนิเทศการเรียนการสอนเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเรียนการสอนในปัจจุบัน เนื่องจากครูมีภาระอันหนักในการสอนอยู่แล้ว มีปัญหาทั้งในด้านการเรียนการสอนและในด้านการต้องการความช่วยเหลือส่วนตัว ต้องการคำแนะนำจากผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ ต้องการทราบเทคนิคใหม่ ๆ ทางการเรียนการสอน เพื่อปรับปรุงให้การเรียนการสอนมีคุณภาพยิ่งขึ้น (นอมศรี เกษและคณะ 2526 : 7)

พนัส หันนาคินทร์ ได้กล่าวว่า การนิเทศการสอน หรือการนิเทศการศึกษาก็ตาม มีจุดมุ่งหมายอยู่ที่การปรับปรุงส่งเสริมการเรียนการสอนให้ดีขึ้น การนิเทศมิใช่เป็นการบังคับ หรือเป็นการจับผิด การกระทำเช่นนั้นไม่ใช่การนิเทศอย่างแน่นอน การนิเทศการสอนเป็นการช่วยเหลือร่วมมือซึ่งกันและกัน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ดังนั้นการนิเทศการสอนจึงตั้งอยู่บนรากฐานแห่งมนุษยสัมพันธ์ (พนัส หันนาคินทร์ 2513 : 148) ซึ่งสอดคล้องกับที่ อัดัมส์ และคิกกี (Adams and Dickey) ได้กล่าวว่า "การนิเทศการศึกษาเป็นบริการเกี่ยวกับการสอนและการปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น (Adams and Dickey 1953 : 5)

บริกส์ และจัสต์แมน (Thomas H. Briggs and Joseph Justman) ได้สรุปถึงความมุ่งหมายของการนิเทศว่า เพื่อส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าทางวิชาชีพ เพื่อส่งเสริมความเจริญงอกงามของครู เพื่อปรับปรุงการสอนของครูให้ดีขึ้น เพื่อส่งเสริมและแนะนำครู และ

สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน (Briggs and Justman 1952) และสอดคล้องกับคิมบอลล์ไวลส์ (Kimball wiles) ที่กล่าวว่า "การนิเทศการศึกษาคือกิจกรรมที่บริการครูให้ทำงานดีขึ้น" (Wiles 1959 : 10)

แต่จากสภาพการณ์การนิเทศการสอนที่เกิดขึ้นในปัจจุบันยังพบว่า ผู้มีหน้าที่ในการนิเทศการสอนมักจะให้การนิเทศตามที่ตนเองต้องการมากกว่าจะเป็นไปตามความต้องการของผู้นิเทศท้องถิ่น พงษ์ ไทยพานิช ได้กล่าวว่าปัญหาความต้องการในการนิเทศโดยทั่วไป ที่เกิดขึ้นนั้นเป็นความต้องการของศึกษานิเทศก์เองที่ต้องปฏิบัติงานตามหน้าที่ โดยมีหน้าที่ที่จะนิเทศการสอนของครูมากกว่าความต้องการของครูที่จะขอรับการนิเทศการสอน (พงษ์ ไทยพานิช 2528 : 1) ดังนั้นเพื่อให้การนิเทศการสอนบังเกิดประโยชน์แก่ครูผู้สอนและให้ครูผู้สอนได้ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นสามารถแก้ปัญหาเหล่านั้นได้ อันจะก่อให้เกิดผลดีต่อคุณภาพนักเรียน ผู้มีหน้าที่นิเทศจึงควรศึกษาปัญหาจากครูที่จะทำการช่วยเหลือเสียก่อน ดังที่เจน ฟรานเซธ (Jane Freanseth) ได้กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา จะมีความหมายสำหรับครูก็ต่อเมื่อการนิเทศนั้นแสดงให้เห็นว่าเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องและมีผลต่อความต้องการของผู้รับการนิเทศโดยตรง นั่นคือจะต้องให้ครูมีส่วนร่วมในการพิจารณาว่าจะให้ศึกษานิเทศก์ช่วยเหลือเรื่องใด จึงจะเป็นที่ต้องการของครู (Fran Sieth 1961 : 23) ซึ่งสอดคล้องกับยุพิน พิพิธกุล ได้กล่าววก่อนที่จะลงมือนิเทศจะต้องสำรวจปัญหาเสียก่อนอย่านิเทศโดยไม่ทราบว่าผู้รับการนิเทศต้องการให้นิเทศอะไร ผู้นิเทศจะนิเทศได้ก็ต่อเมื่อผู้รับการนิเทศยอมรับเท่านั้น (ยุพิน พิพิธกุล 2527 : 4)

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจจะศึกษาความต้องการการนิเทศการสอนของครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กในจังหวัดยโสธร โดยคำนึงถึงเหตุผลที่ว่าสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมีนโยบายที่จะส่งเสริมให้แต่ละจังหวัดดำเนินการ เปิดสอนชั้นเด็กเล็กเป็นรายจังหวัด เพราะว่าในแต่ละจังหวัดมีความพร้อมต่างกัน ประกอบกับจังหวัดต่าง ๆ มีการบริหารงานแบบองค์คณะบุคคล คือ กปจ. (คณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด) มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารงานเกี่ยวกับประถมศึกษา เช่น การเกณฑ์เด็กเข้าเรียน การเปิดสอนชั้น

เด็กเล็ก กปจ.มีอำนาจในการอนุมัติ ซึ่งในแต่ละจังหวัดจัดทำเป็นการแตกต่างกัน แล้วแต่ความพร้อมด้านการบริหารงานของแต่ละจังหวัด ดังนั้นเมื่อจังหวัดดำเนินการ เปิดสอนชั้นเด็กเล็กไปแล้วตั้งแต่ปี 2525 เป็นต้นมาก็ปรากฏว่าการดำเนินการในโรงเรียนเด็กเล็กเหล่านั้น ยังประสบปัญหาด้านการปฏิบัติงาน คือการจัดการ เรียนการสอนและการนิเทศการสอน เพราะยังไม่มีแนวทางที่ชัดเจนในการที่จะส่งเสริมการเรียนการสอนระดับนี้ จึงได้ทำการวิจัยในจังหวัดยโสธร ประกอบกันเป็นความต้องการของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยโสธร เพราะผลของการวิจัยเป็นประโยชน์ในการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนในชั้นเด็กเล็กโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยโสธร ตามหนังสือ ที่ศช. 1452/5035 ลงวันที่ 17 พฤศจิกายน 2530 เรื่องการสนับสนุนงานวิจัยเรื่องความต้องการการนิเทศการสอนของครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยโสธร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความต้องการ เกี่ยวกับการนิเทศการสอนของครูผู้สอนชั้นเด็กเล็ก โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดยโสธร

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความต้องการ เกี่ยวกับการนิเทศการสอนของครูผู้สอนชั้นเด็กเล็ก ซึ่งจะประกอบด้วยสมรรถภาพ 2 ด้านคือ
 - 1.1 ความรู้ความเข้าใจของครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก หลักสูตร เนื้อหาวิชา เทคนิควิธีสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผลตามแนวประสบการณ์ชั้นเด็กเล็ก (ศึกษาโดยใช้แบบทดสอบ)
 - 1.2 สมรรถภาพการสอนของครูผู้สอนชั้นเด็กเล็ก (ศึกษาโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการสอน)

ในสมรรถภาพแต่ละด้านมีรายละเอียดที่จะศึกษาค้นคว้า

1.1 ความรู้ ความเข้าใจของครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก
หลักสูตร เนื้อหาวิชา เทคนิควิธีสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล
ความแนวประสบการณ์ชั้นเด็กเล็ก

1.2 สมรรถภาพการสอนของครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กจะประกอบด้วยสมรรถภาพ
ย่อยดังนี้

1.2.1 สมรรถภาพด้านทักษะ ประกอบด้วย

- สภาพห้องเรียนและสื่อต่าง ๆ
- ชั้นเตรียมการสอน
- ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน
- ชั้นสอน
 - เทคนิควิธีสอน
 - ลำดับชั้นการสอน
 - การดำเนินกิจกรรมการสอน
 - ความถูกต้องของเนื้อหา
 - การใช้อุปกรณ์การสอน
 - การจัดกลุ่มนักเรียน
 - การใช้ภาษาและคำพูด
 - การใช้เวลาในการสอน

- การประเมินผล

1.2.2 สมรรถภาพในด้านคุณลักษณะ ประกอบด้วย

- การควบคุมอารมณ์
- การใช้คำสั่งของครู
- การยอมรับความรู้สึกร่วม
- การเสริมแรง
- การเอาใจใส่ต่อเด็ก
- การยอมรับความคิดเห็น

๒. การวิจัยครั้งมุ่งศึกษา เฉพาะครูผู้สอนชั้น เด็กเล็กโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยโสธร

คำจำกัดความในการวิจัย

ความต้องการ หมายถึง ความแตกต่างหรือช่องว่างระหว่าง เกณฑ์ของการ
ดำเนินงานตามองค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งต้องการให้มีการปรับปรุงแก้ไขด้วยการนิเทศการสอน
เพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มี ๒ ด้านคือ ความรู้ความเข้าใจ
และสมรรถภาพการสอนของครูผู้สอนชั้น เด็กเล็ก

การนิเทศการสอน หมายถึง กระบวนการปรับปรุงการเรียนการสอนจากบุคคล
หลายฝ่าย เพื่อให้การ เรียนการสอนบรรลุตามจุดมุ่งหมายและส่งผลถึงนักเรียนมากที่สุด

สมรรถภาพของการสอน หมายถึง ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะของครูผู้สอน
ทั้งนี้ เพื่อนำไปจัดการ เรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ชั้นเด็กเล็ก หมายถึง ชั้นที่เปิดสอนเด็กเล็กเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนที่จะ
เข้าเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๒๕-๒๕๒๙

ครูผู้สอน หมายถึง ครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดยโสธร

โรงเรียนที่เปิดสอนชั้นเด็กเล็ก หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาที่มีความพร้อม
ด้านครูผู้สอน ด้านห้องเรียนและ เปิดสอนชั้นเด็กเล็กตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๒๕-๒๕๒๙

โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียน
ระหว่าง 720-1079 คน

โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียน
ระหว่าง 360-719 คน

โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียน
ระหว่าง 121-359 คน

โรงเรียนขนาดเล็กมาก หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียน
ระหว่าง 20-120 คน (สถิติคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ปีการศึกษา 2526)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารและผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการนิเทศ
การสอนชั้นเด็กเล็ก ได้ดำเนินการนิเทศตามความต้องการของครูผู้สอนชั้นเด็กเล็ก โรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดยโสธรอย่างแท้จริง

2. ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลสำหรับการพัฒนาการเรียนการสอนชั้นเด็กเล็ก
ในจังหวัดยโสธร ให้มีประสิทธิภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความต้องการ เกี่ยวกับการนิเทศการสอน
ของครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กในจังหวัดยโสธรมีขั้นตอนการศึกษาค้างนี้

ก. ความรู้ ความเข้าใจของครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กเกี่ยวกับพัฒนาการ เด็ก หลักสูตร
เนื้อหาวิชา เทคนิควิธีสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผลตามแนวประสบการณ์
ชั้นเด็กเล็ก (โดยใช้แบบทดสอบ)

ข. สมรรถภาพการสอนของครูผู้สอนชั้นเด็กเล็ก ศึกษา 2 ด้าน (โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการสอน) คือ

- สมรรถภาพด้านทักษะ
- สมรรถภาพด้านคุณลักษณะ

มีวิธีการศึกษาวิจัยดังนี้

1. กลุ่มประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนชั้นเด็กเล็ก โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดยโสธร 327 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากรทำตามลำดับขั้นดังนี้

ก. จำนวนหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างประชากรโดยใช้สูตรของทาโรยามาเน (Taro Yamane 1970 : 581-583) ได้กลุ่มตัวอย่างประชากร เท่ากับ 180 คน

ข. เลือกกลุ่มตัวอย่าง จำนวนครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กตามสัดส่วนของโรงเรียนที่เปิดสอนชั้นเด็กเล็กในอำเภอทั้ง 8 อำเภอ โดยวิธีเห็บอัตราส่วนแต่ละโรงเรียนโดยแยกตามขนาดของโรงเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนและแบบทดสอบทั้งมีรายละเอียดของเครื่องมือและขั้นตอนการสร้างดังนี้

ชุดที่ 1 มี 2 ขั้นตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามชนิดตรวจสอบ (Check List) และปลายเปิด (Open-enden) ตามเกี่ยวกับสภาพของครู ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ การวุฒิทางการศึกษา การเข้าร่วมการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับเด็กเล็ก ประสิทธิภาพในการสอนชั้นเด็กเล็ก

ตอนที่ 2 เป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ (Multiple Choice) ตามในด้านความรู้ ความเข้าใจ ของครูผู้สอนชั้นเด็กเล็กเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก เกี่ยวกับหลักสูตร เนื้อหาวิชา เทคนิควิธีสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล ทักษะการประเมินการณชั้นเด็กเล็ก

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ชุดที่ 1

1. ศึกษาตำราเอกสาร บทความและงานวิจัยเกี่ยวกับ
 - 1.1 หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และข้อค้นพบ เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา การนิเทศการสอนและความต้องการ เกี่ยวกับการนิเทศการสอนของครูผู้สอนชั้นเล็กเล็ก
 - 1.2 หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และข้อค้นพบ เกี่ยวกับการจัดการเรียน การสอนของครูผู้สอนชั้นเล็กเล็ก
 - 1.3 หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และข้อค้นพบ ความเข้าใจในการเรียน การสอนของครูผู้สอนชั้นเล็กเล็ก
2. วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเพื่อกำหนดกรอบในการวิจัย
3. สร้างข้อหาคำถามให้ครอบคลุมการวิจัย
4. นำข้อหาคำถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องและ ครอบคลุมเนื้อหาหรือไม่ ตลอดจนภาษาที่ใช้ และนำมาปรับปรุงแก้ไข
5. ทดลองใช้ (Try out) กับครูผู้สอนชั้นเล็กเล็กโรงเรียนในสังกัด สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดยโสธร จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง
6. หากความยากง่ายและคำอ่านซ้ำแน่ของแบบทดสอบ เป็นรายชื่อด้วย เทคนิคร้อยละ 27
7. นำข้อคำถามแบบทดสอบที่ความยากง่ายและคำอ่านซ้ำแน่ที่เหมาะสม หากความเชื่อมั่นด้วยสูตรของ คูเคอร์และริชาร์ดสัน 20 (Kuder-Richardson-20) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.70

ชุดที่ 2 เป็นแบบสังเกตพฤติกรรมการสอน เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อนำ ไปสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนชั้นเล็กเล็กเป็นการ เช็พฤติกรรมการสอน โดยมี เนื้อหาครอบคลุมสมรรถภาพด้านต่าง ๆ ดังนี้คือ

ตอนที่ 1

- 1.1 เป็นแบบสังเกตสมรรถภาพด้านทักษะ มีลักษณะ เป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

1.2 เป็นแบบสังเกตสมรรถภาพด้านคุณลักษณะ มีลักษณะ เป็นมาตราส่วน
ประเมินค่า (Rating Scale) (รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก)

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ชุดที่ 2

1. ศึกษาตำราเอกสาร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.1 หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และข้อค้นพบ เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา
การนิเทศการสอน และความข้องการ เกี่ยวกับการนิเทศการสอนของครูผู้สอนชั้น
ต้น

1.2 หลักการและทฤษฎีและข้อค้นพบ เกี่ยวกับการจัดการ เรียนการสอน
ของครูผู้สอนชั้นต้น

1.3 หลักการ แนวคิด และทฤษฎี เกี่ยวกับการสังเกตการสอนในการสอน
ชั้นต้น

2. วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเพื่อกำหนดกรอบความคิดในการสร้าง เครื่องมือ
สังเกตพฤติกรรมการสอน

3. สร้างเครื่องมือสังเกตการสอน

4. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุม
เนื้อหาหรือไม่ ตลอดจนภาษาที่ใช่และนำมาปรับปรุงแก้ไข

5. ทดลองใช้ (Try out) กับครูผู้สอนชั้นต้นในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ที่ไม่รู้จักผู้วิจัยอย่างประชากร

6. นำเครื่องมือที่ดัดแปลงมาปรับปรุงแก้ไขเป็นเครื่องมือในการวิจัยต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เนื่องจากเครื่องมือที่จะเก็บข้อมูลในครั้งนี้มี 2 ชุดคือ

ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามสภาพภาพผู้ตอบและข้อทดสอบ

ชุดที่ 2 เป็นแบบสังเกตพฤติกรรมการสอน

การดำเนินการ เก็บรวบรวมข้อมูลมีวิธีการดังนี้

1. ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ออกหนังสือของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแต่งตั้งผู้ช่วยวิจัยใน 8 อำเภอ ซึ่งเป็นศึกษานิเทศก์อำเภอทั้งหมด 8 คน รวมทั้งผู้วิจัยเป็น 9 คน
2. ผู้วิจัยประชุมผู้ช่วยวิจัย เพื่อชี้แจงการใช้แบบสังเกตพฤติกรรม การสอนของครู โดยนำไปทดลองใช้แบบสังเกตการสอนของครูสอนชั้นเด็กเล็กที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง ประชากรในโรงเรียนที่เปิดสอนชั้นเด็กเล็กสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดชัยภูมิ
3. ผู้วิจัยประชุมซักซ้อมความเข้าใจให้เป็นแนวเดียวกันในการใช้เครื่องมือสังเกตพฤติกรรมการสอน
4. คณะทำงานออกเก็บข้อมูลตามโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละอำเภอ พร้อมกับนำเครื่องมือทดสอบไปด้วย โดยจะมีการสังเกตพฤติกรรมและทดสอบความรู้ ความเข้าใจในคราวเดียวกัน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม แบบทดสอบ และแบบสังเกตพฤติกรรม การสอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามจะวิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 แบบทดสอบจะวิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่ หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำมาเสนอผลวิเคราะห์เป็นตารางประกอบความเรียง อธิบาย

แบบสังเกตพฤติกรรมการสอน จะวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำมาแจกแจงความถี่ หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เสนอผลในรูปตารางประกอบความเรียง อธิบาย

การเสนอผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยลำดับขั้นตอนของการเสนอผลการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น 5 บท ดังนี้

บทที่ 1 กล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ ขอบเขตของการวิจัย ประโยชน์ของการวิจัย คำนียามที่ใช้ในการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ลำดับชั้นของการวิจัย

บทที่ 2 กล่าวถึง เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 กล่าวถึงวิธีดำเนินการวิจัยซึ่งประกอบด้วยประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลและค่าสถิติที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 4 กล่าวถึงการวิเคราะห์และผลของการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 กล่าวถึงสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะในส่วนสุดท้ายจะเป็นบรรณานุกรมและภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย